

Brüssel, 5.3.2026
COM(2026) 113 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2026–2030

{SWD(2026) 82 final}

1. Sissejuhatus

Sooline võrdõiguslikkus on üks ELi põhiväärtusi ning Euroopa institutsioone, riikide valitsusi ja üldsust ühendav eesmärk¹. **EL on teinud märkimisväärsed edusamme** võrdõiguslikkuse liidu loomisel ja on **ülemaailmne naiste õiguste eest seisja**. Euroopa elanikel on üks maailma kõige edumeelsemaid õigusraamistikke, mille eesmärk on kaitsta nende õigusi ja võidelda soolise vägivalla vastu.

Sooline võrdõiguslikkus on hädavajalik, et saavutada ELi strateegilised eesmärgid – alates **demokraatia** ja **õigusriigi** kaitsmisest kuni **sotsiaalse ühtekuuluvuse** edendamise ning **julgeoleku** ja **konkurentsivõime** tugevdamiseni. Naiste ja meeste (kogu nende mitmekesisuses) võrdsed õigused ja võimalused on olulised Euroopa elujõulise demokraatia säilitamiseks, tugevdades esindatust, institutsioonilist legitiimsust ja demokraatlikku otsustusprotsessi. Ebavõrdsuse tõttu läheb talent kaotsi, takerdub karjäär ja väheneb tootlikkus. **Soolise võrdõiguslikkuse parandamine ELis võib suurendada SKPd 2050. aastaks 9,6 % elaniku kohta** ja luua juurde 10,5 miljonit töökohta².

Üha tugevnev vastuseis soolisele võrdõiguslikkusele ohustab suurte pingutustega saavutatud edusamme, samas kui soolise võrdõiguslikkuse Euroopa eesmärki ei ole veel saavutatud³. Sellega seoses kinnitas komisjon 2025. aasta märtsis vastu võetud [naiste õiguste tegevuskavas](#) taas oma kindlat pühendumust soolise võrdõiguslikkuse edendamisele. Kõik 27 liikmesriiki, ELi institutsioonid ning paljud kodanikuühiskonna ja rahvusvahelised organisatsioonid kiitsid tegevuskava eesmärgid heaks.

Käesolev soolise võrdõiguslikkuse strateegia tugineb eelmise strateegia⁴ saavutustele ja sellega viiakse ellu naiste õiguste tegevuskava pikaajaline visioon. See tagab, et EL aitab saavutada 2030. aastaks **kestliku arengu eesmärgi nr 5 soolise võrdõiguslikkuse kohta, Pekingi tegevusprogrammi** uuendatud eesmärgid ja **naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise konventsioonist** tulenevad kohustused. Selleks kavandatakse strateegias naiste õiguste tegevuskava kõigi kaheksa põhimõtte jaoks **konkreetsed meetmed**, seades soolise võrdõiguslikkuse ELi tegevuse keskmesse nii ELis kui ka kogu maailmas⁵. Strateegia järgib **kahetist lähenemisviisi**, ühendades **sihipärased meetmed** süstemaatilise **soolõimega** kõigis poliitikavaldkondades.

Sooline võrdõiguslikkus toob kasu kõigile: see tähendab naiste ja meeste täieliku potentsiaali ärakasutamist kogu ühiskonna hüvanguks. Käesoleva strateegia eesmärk on saavutada naiste ja meeste ning tüdrukute ja poiste võrdõiguslikkus kogu nende mitmekesisuses. Strateegias tunnistatakse **meeste ja poiste esmatähtsat rolli** soolise võrdõiguslikkuse edendajate ja sellest

¹ Vt Euroopa Liidu lepingu artikkel 2 ja artikli 3 lõige 3, Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 8, 10, 19 ja 157 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklid 21 ja 23.

² [Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi uuring soolise võrdõiguslikkuse majandusliku mõju kohta ELis.](#)

³ [Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi 2025. aasta soolise võrdõiguslikkuse indeks.](#)

⁴ Soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025: [Soolise võrdõiguslikkuse strateegia – Euroopa Komisjon.](#)

⁵ Kooskõlas järk-järgult integreerumise eesmärgiga integreeritakse ELi kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid asjakohastes meetmetes ja kaasatakse strateegiasse samaselt liikmesriikidega.

kasu saajatenä⁶. Selles kasutatakse **interseksionaalset lähenemisviisi soolisele võrdõiguslikkusele**, tunnistades, et sugu on põimunud muude diskrimineerimise alustega, mis viivad spetsiifilise ebavõrdsuse ja ainulaadsete diskrimineerimiskogemusteni⁷.

Käesolevat strateegiat rakendatakse koos muude **võrdõiguslikkuse liidu strateegiatega**, et luua tingimused, mis võimaldavad **igaühel** – olenemata tema soost, rassilisest või etnilisest päritolust, usutunnistusest või veendumustest, puudest, vanusest või seksuaalsest sättumusest – **vabalt valida oma elutee, olla edukas ja juhtida**⁸. Strateegia väljatöötamisel kasutati **kaasavat konsultatsiooniprotsessi**, milles osalesid kodanikud, liikmesriigid, Euroopa institutsioonid, sotsiaalpartnerid, võrdõigusasutused ning rahvusvahelised ja kodanikuühiskonna organisatsioonid⁹. Nii nõukogu kui ka Euroopa Parlament kutsusid komisjoni üles esitama soolise võrdõiguslikkuse strateegia aastateks 2026–2030¹⁰.

2. Soolise võrdõiguslikkuse ja naiste õiguste edendamine

Tegevuskava 1. põhimõte: soolisest vägivallast vabanemine – õigus turvalisusele ja vääriskusele

Sooline vägivald ei ole mitte ainult põhiõiguste rikkumine, vaid ka tõsine oht ELi ühisele julgeolekule, kuna see kahjustab üksikisikute ja kogukondade turvalisust, vääriskust ja võrdsust. **Iga kolmas naine** ELis on oma elu jooksul kannatanud soolise vägivalda all. **Perevägivald** on levinud soolise vägivalda vorm, kusjuures iga viies naine ELis on kogenud **füüsilist või seksuaalset vägivalda** oma partneri või endise partneri, sugulase või muu leibkonnaliikme poolt. Liigagi sageli viib perevägivald äärmuslikus vormis naistevastase vägivaldani, st **naisetapuni**, mille tõttu kaotab ELis igal nädalal elu 18 naist¹¹. Paljud **lapsed** kannatavad samuti soolise ja perevägivalda all kas selle vahetute ohvrite või tunnistajatena. Soolise vägivalda ennetamisel on keskse tähtsusega **hoiakute ja käitumisega tegelemine** ning väga oluline on **meeste ja poiste kaasamine**.

Sooline kübervägivald kujutab endast kiiresti kasvavat ohtu naistele ja tüdrukutele, kuna veebis levivad intiimsed pildid ilma nõusolekuta kiiresti, sellise ebaseadusliku sisu eemaldamine on keeruline ning veebis esineb vihkamist ja vägivalda sisaldavaid ähvardusi. Mõned uuringud näitavad, et 98 % kõigist veebis leiduvatest **süüvõltsingutest** on pornograafilist laadi ja et 99 % neist kujutavad naisi¹². See kahjustab naiste puutumatust ja sunnib paljusid naisi veebikeskkonnast, veebiaruteludest ja digimajandusest tagasi tõmbuma.

⁶ Neljast Euroopa elanikust kolm nõustuvad, et sooline võrdõiguslikkus on kasulik ka meestele: [Soostereotüübid – detsember 2024 – Eurobaromeetri uuring](#).

⁷ Strateegias pööratakse erilist tähelepanu rassilise ja etnilise vähemuse taustaga naistele, naissoost rändajatele, puuetega naistele, madalama sotsiaal-majandusliku taustaga naistele, noortele ja vanematele naistele ning LGBTIQ+-naistele.

⁸ Vt [LGBTIQ+-inimeste võrdõiguslikkuse strateegia](#), [rassismivastane strateegia](#), [puuetega inimeste õiguste strateegia](#), [romasid käsitlev ELi strateegiline raamistik](#).

⁹ [Avalik konsultatsioon ja tagasisidekorje soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2026–2030 kohta](#).

¹⁰ [Euroopa Parlamendi 13. novembri 2025. aasta resolutsioon soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2025 kohta](#) (2024/2125(INI)); [nõukogu järeldused, mis käsitlevad naiste majandusliku mõjuvõimu ja rahalise sõltumatuse suurendamist kui teed tegeliku soolise võrdõiguslikkuse poole](#) (8957/24).

¹¹ Vt [Tahtliku tapmise ohvrid ohvri-kurjategija suhte ja soo järgi \[crim_hom_vrel\]](#).

¹² Vt [Security Hero 2023. aasta aruanne](#).

Sellisena ohustab see demokraatiat ja ELi konkurentsivõimet. Komisjon pöörab erilist tähelepanu tehisintellekti rollile seksuaalselt ühemõtteliste kahjulike süvavõltsingute ja süvavõltsitud alastipiltide tootmisel ja levitamisel.

[Naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamise direktiiv](#) on ELi peamine vahend soolise vägivalla vastu võitlemiseks. Direktiivis on sätestatud tugev õigusraamistik, millega ennetatakse vägivalda ja kaitstakse ohvreid kogu ELis. Sellega kriminaliseeritakse naiste suguelundite moonutamine, sundabielud ja mitmesugused soolise kübervägivalla vormid¹³. Komisjon toetab jätkuvalt liikmesriike direktiivi võimalikult kiirel ülevõtmisel (tähtpäev 14. juuni 2027) ja seejärel direktiivi tulemuslikul rakendamisel, sealhulgas korraldades rakendusseminare ja kahepoolseid arvamuste vahetusi. Erilist tähelepanu pööratakse sätetele, mis käsitlevad kübervägivalla süütegusid, ebaseadusliku sisu eemaldamist, kättesaadavaid veebipõhiseid teatamiskanaleid ja küberkuritegevuse ohvritele mõeldud eriteenuseid.

Komisjon toetab riiklikke reforme, millega kehtestatakse vägistamise määratlus, mis lähtub nõusoleku põhimõttest. Tuginedes oma naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamise direktiivi 2022. aasta ettepanekule, kus oli esitatud vägistamist puudutav ELi määratlus, ajakohastab komisjon **ELi õigusmaastiku kaardistamist**, et teha kindlaks **edasised meetmed, sealhulgas seadusandlikud meetmed, mis tagavad, et nõusolekuta seks määratletakse kogu ELis vägistamisena**. Samuti toetab komisjon – sealhulgas vajaduse korral suuniste andmisega – liikmesriike naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamise direktiivi artikli 35 rakendamisel, mille kohaselt peavad liikmesriigid tegema kättesaadavaks ja levitama õppematerjale, mis edendavad arusaamist, et nõusolek peab olema antud vabatahtlikult tulenevalt isiku vabast tahtest, vastastikusest austusest ning õigusest seksuaalsele puutumatussele ja kehalisele autonoomiale.

Komisjon toetab liikmesriike ka **naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise riiklike tegevuskavade**¹⁴ väljatöötamisel, mis tuleb esitada 2029. aasta juuniks. Naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamise direktiivi ning riiklike tegevuskavade rakendamist toetatakse parimate tavade jagamisega liikmesriikide vahel, sealhulgas [soolise võrdõiguslikkuse vastastikuse õppe programmi](#) ning **ELi soolise vägivalla ja koduvägivalla ennetamise võrgustiku** kaudu.

Lisaks tagatakse **kuriteoohvrite õiguste direktiiviga**¹⁵ soolise vägivalla ohvrite parem juurdepääs integreeritud tugiteenustele ja tasuta õigusabile, lihtsustatud võimalus kuritegudest teatamiseks, parem isikuandmete kaitse ja tugevdatud kaitsemeetmed.

Perevägivalla ja naisetapu ennetamisel ja nende vastu võitlemisel on oluline roll õiguskaitseasutustel ja süüdistuse ettevalmistamise eest vastutavatel asutustel. Oluline on parandada nende võimet riske kiiresti avastada ja sekkuda, et tagada ohvrite turvalisus ja

¹³ Intiimses sisuga või manipuleeritud materjali nõusolekuta jagamine, küberjälitamine, küberahistamine ning küberruumis vägivallale või vihkamisele õhutamine.

¹⁴ Naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamise direktiivi artikkel 39.

¹⁵ Vt [EL tugevdab kuriteoohvrite kaitset ja neile pakutavat tuge – Euroopa Liidu Nõukogu](#).

lõpetada karistamatus. Seepärast aitab komisjon välja töötada **suunised naistevastase vägivalla juhtumite ennetamiseks, avastamiseks, tõhusaks käsitlemiseks ja nende eest süüdistuse esitamiseks**, püüdes saavutada koostöimet ELi asutuste, eelkõige Europoli, Eurojusti ja CEPOLi võrgustike, tegevuse ja eksperditeadmistega. Selle töö raames uurib komisjon, kuidas **hõlbustada** asjaomaste asutuste vahelist **piiriülest koostööd**, mis on vajalik eelkõige soolise kübervägivalla vastu võitlemiseks, kuna sellega on sageli seotud eri jurisdiktsioonides asuvad kurjategijad, ohvrid, platvormid ja serverid. See on oluline, et vältida olukorda, kus kurjategijad kasutavad ära jurisdiktsioonis esinevaid lünki ja hoiavad kõrvale vastutusest, mistõttu jäävad ohvrid ilma tõhusast kaitsest või õiguskaitsevahendist.

Digiteenuste määruses tunnistatakse, et sooline vägivald on süsteemne risk,¹⁶ mida väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad peavad hindama ja maandama. Sellega seoses uurib komisjon näiteks, kas X-i pakkuja hindas ja maandas nõuetekohaselt ebaseadusliku sisu, näiteks manipuleeritud seksuaalse sisuga piltide levitamise riske tehisintellekti Grok funktsioonide kasutuselevõtul. Komisjon uurib praegu ka nelja pornograafilist sisu levitava digiplatvormi pakkujat, tagamaks, et alaealistel puudub juurdepääs sellisele sisule. Komisjon kindlustab, et nende juhtumite suhtes võetakse rangeid järelmeetmeid ja et õigusakte tervikuna täidetakse järjepidevalt.

Komisjon jätkab selle täitmise tagamise nimel digiteenuste määruse alusel ka **riskiseiret ja tõendite kogumist**, sealhulgas kasutades spetsiaalseid uuringuid, mis toetavad soolise vägivallaga seotud süsteemsete riskide hindamist. Samal ajal jätkab komisjon **struktureeritud regulatiivset dialoogi väga suurte digiplatvormidega**, et parandada nõuetele vastavust. Tuginedes riskianalüüsile ja tehes koostööd riiklike asutustega, kasutab komisjon **soolise vägivalla riskide tulemusliku maandamise tagamiseks kõiki olemasolevaid vahendeid**, sealhulgas annab vajaduse korral välja **suunised väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite jaoks**. Sellised suunised on ette nähtud digiteenuste määruses ning nende eesmärk on tutvustada parimaid tavasid ja soovitada võimalikke meetmeid seoses konkreetsete riskidega, käesoleval juhul soolise vägivallaga seotud riskidega. Need võivad aidata komisjonil täpsustada, milliseid meetmeid peaksid väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad tema arvates võtma, et täita digiteenuste määrusest tulenevaid kohustusi.

Samamoodi võtab komisjon seoses digiplatvormidega järelmeetmeid tagamaks, et nad rakendavad **digiteenuste määruse** kohaseid 2025. aasta **suuniseid alaealiste kaitse kohta**, milles komisjon selgitab, milliseid meetmeid peaksid alaealistele juurdepääsetavate digiplatvormide pakkujad võtma, et tagada oma teenuste puhul alaealiste eraelu puutumatuse, turvalisuse ja ohutuse kõrge tase, sealhulgas meetmed lapsi käsitleva seksualiseeritud või intiimse sisu soovimatu leviku ennetamiseks. Komisjon on esitanud teabenõudeid ja jätkab mitme väga suurte digiplatvormide pakkujaga teabevahetust selle üle, kuidas nad juhivad riske, mis tulenevad sellest, et kasutajad saavad alla laadida ebaseaduslikke või kahjulikke rakendusi, sealhulgas nn lahtiriietamisrakendusi.

¹⁶ Digiteenuste määruse artikli 34 lõike 1 punkt d.

Samuti aitab komisjon suurendada usaldusväärsete teavitajate suutlikkust soolise kübervägivalla valdkonnas, tagamaks, et digiplatvormide pakkujaid teavitatakse rohkem sellisest sisust. Komisjon annab välja **suunised usaldusväärsete teavitajate kohta**, mille eesmärk on selgitada nende rolli ebaseadusliku sisu, sealhulgas soolise vägivalla tõkestamisel. Need suunised aitavad ka selgitada, millised on digiplatvormide pakkuja kohustused seoses usaldusväärsetelt teavitajatelt saadud teadetega.

Veel üks tähelepanu vajav valdkond on soolise vägivalla ohvriks langenud laste kaitse. Komisjon tagab lapsohvrite kaitset käsitlevate ELi õigusnormide täitmise. Neid jõupingutusi tugevdatakse **laste kuritegevuse eest kaitsmise tegevuskavaga**, mis aitab võidelda ka tüdrukute vastu suunatud vägivallaga ja muuta digikeskkonna nende jaoks turvalisemaks. Komisjon käivitas ka oma **küberkiusamise vastase tegevuskava**, milles juhitakse tähelepanu sellele, et naised ja tüdrukud on ebaproportsionaalselt sageli kiusamise sihtmärgiks, ning kutsutakse liikmesriike üles kehtestama terviklikud riiklikud küberkiusamise vastased poliitikameetmed.

Enamik inimkaubanduse ohvreid on naised ja tüdrukud, kellega kaubitsetakse peamiselt seksuaalse ärakasutamise eesmärgil¹⁷. Muudetud **inimkaubandusevastane direktiiv** hõlmab sootundlikku lähenemisviisi ja tõhusamat reageerimist. 2026. aastal esitab komisjon **uue strateegia**, et tegeleda tekkivate probleemide ja vajadustega inimkaubanduse ennetamisel ja selle vastu võitlemisel ning inimkaubanduse ohvrite, eelkõige naiste ja laste kaitsmisel.

Soolise vägivalla kõigi aspektide tulemuslikuks käsitlemiseks on oluline tugineda usaldusväärsetele andmetele. Komisjon rahastab **kogu ELi hõlmava soolise vägivalla uuringu teist, laiendatud vooru**, mis hõlmab ka kübervägivalla uusi vorme ja mille viib läbi Eurostat. Komisjon ja Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut (EIGE) toetavad liikmesriike ka **soolise vägivalla kohta haldusandmete kogumise parandamisel**.

Komisjon jätkab soolise vägivalla vastu võitlemise rahastamist **kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi Daphne tegevussuuna** kaudu, mille eelarve aastateks 2021–2027 on 200 miljonit eurot¹⁸. Komisjon kavatseb seda jätkata 2028.–2034. aasta mitmeaastases finantsraamistikus **kavandatud programmi „AgoraEU“** raames sõltuvalt institutsioonidevaheliste läbirääkimiste tulemustest. Lisaks **toetab** komisjon **projektide pikaajalist mõju**, edendades projektitulemuste nähtavust, julgustades projektipartnerite vahelist teabevahetust ja määrates kindlaks laiendamismeetmed.

Kõik need jõupingutused aitavad ELil tulemuslikult rakendada **Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsiooni (Istanbuli konventsioon)**, millega EL 2023. aastal ühines. Oluline on tagada konventsiooni

¹⁷ Eurostat ([Inimkaubanduse statistika – Statistics Explained](#)).

¹⁸ Kogu käesolevas strateegias nimetatud rahastamine puudutab rahastamist kuni 2027. aastani kehtiva mitmeaastase finantsraamistiku alusel, kui ei ole märgitud teisiti. Tulevast rahastamist mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 raames ei ole veel kinnitatud, kuna enne seda peavad toimuma institutsioonidevahelised läbirääkimised.

rakendamine, sealhulgas võttes järelmeetmeid seoses Euroopa Nõukogu naistevastase vägivallaga ja perevägivallaga võitlemise eksperdirühma 2027. aasta lähteolukorra hindamisaruande alusel ja rakendades sellest tulenevaid soovitusi. Samuti kordab komisjon oma **üleskutset kõigile liikmesriikidele Istanbuli konventsioon** kui peamine naistevastase vägivalla vastu võitlemise rahvusvaheline raamistik **ratifitseerida ja seda täielikult rakendada**.

Komisjoni põhimeetmed:

- ✓ toetada liikmesriike naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamise direktiivi ülevõtmisel ja rakendamisel, jälgida riiklikke kavasid ning töötada õiguskaitseasutustele ja süüdistuse ettevalmistamise eest vastutavatele asutustele välja suunised, sealhulgas piiriülese koostöö kohta (2026–2030);
- ✓ ajakohastada vägistamist nõusolekupõhise käsitlemise alusel käsitlevate õigusaktide õiguskeskkonna kaardistamist kogu ELis, et teha kindlaks edasised ELi meetmed (2027);
- ✓ jätkata väga suurte digiplatvormidega struktureeritud regulatiivset dialoogi soolise kübervägivalla teemal ja aidata suurendada usaldusväärsete teavitajate suutlikkust;
- ✓ toetada järgmise ELi soolise vägivalla uuringu (2027–2028) läbiviimist ja haldusandmete kogumist (2026–2030).

Tegevuskava 2. põhimõte: füüsilise ja vaimse tervise kõrgeimad standardid

Sooline ebavõrdsus mõjutab märkimisväärselt tervishoiuteenuste kättesaadavust. Naised puutuvad tervishoiuteenuste kasutamisel kokku mitmesuguste soopõhiste takistustega ning kannatavad **sootundlike meditsiiniuuringute, diagnostika ja ravi puudumise tõttu**¹⁹. Näiteks ei olda piisavalt teadlikud sellest, et paljude haiguste, näiteks südame-veresoonkonnahaiguste riskid ja sümptomid on meestel ja naistel erinevad. Lisaks ei käsitleta meditsiinihariduse õppekavades sageli seda teemat. Traditsioonilise mehelikkusega seotud soonormid võivad kahjustada ka meeste ja poiste tervist, takistades neid abi otsimast ja suurendades kahjuliku käitumise levikut. Peale selle süvendab **interseksionaalne ebavõrdsus** tervishoiuteenustele juurdepääsu takistusi ning võib põhjustada näiteks puuetega naiste, naissoost rändajate, majanduslikult haavatavate naiste, LBTIQ+-naiste, roma naiste või maapiirkondades ja äärealadel elavate naiste diskrimineerivat kohtlemist.

Naiste tervise edendamiseks on vaja parandada **tervishoiutöötajate koolitust**. Meditsiini-, õendus- ja muude terviseõppekavade sooteadlik sisu kogu koolituse ja tööelu jooksul võib aidata tagada, et tervishoiutöötajad mõistavad paremini, kuidas erinevad haigused väljenduvad naistel, kuidas sooga seotud riskitegurid mõjutavad tulemusi ning kuidas struktuursed eelarvamused soodustavad väärdiagnoosimist ja ravi hilinemist.

¹⁹ Vt näiteks [Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi 2021. aasta temaatiline keskendumine tervishoiule](#).

Naiste juurdepääsu edendamisel seksuaal- ja reproduktiivtervisele ning seonduvatele õigustele on endiselt probleeme. **Rasestumisvastaste vahendite kättesaadavus** on ELis endiselt ebaühtlane ja meeste mõeldud alternatiivsed rasestumisvastased lahendused ei ole piisavalt arenenud. Lisaks sellele puudub liiga paljudel naistel ja tüdrukutel **juurdepääs taskukohastele menstruaaltoodetele**²⁰. Naiste tervisekogemused ja -seisundid, nagu **menstruatsioon, menopaus, endometrioos ja sünnitusjärgne depressioon**, ei ole tervishoiualastes teadusuuringutes ega ravis piisavalt tähelepanu pälvinud²¹.

Komisjon on **soolist aspekti terviseuuringutes arvesse võtnud ja eraldanud sihtotstarbelisi vahendeid** naiste terviseprobleemide (nagu endometrioos ja polütsüstiline munasarjade sündroom) uurimiseks [teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammide „Horisont 2020“ ja „Euroopa horisont“ raames](#)²². Lisaks on ta lõiminud soolise vaatenurga [Euroopa vähitõrje tegevuskavasse](#)²³ ja [tervisepaketti](#), sealhulgas [ELi südame-veresoonkonna tervise kavasse](#).

Komisjon käivitab koos **Maailma Terviseorganisatsiooniga (WHO) uue algatuse**, et uurida võimalusi, kuidas **parandada naistele**, sealhulgas puuetega naistele **mõeldud tervishoiuteenuste kvaliteeti ja kättesaadavust**. Projekt annab võimaluse vahetada parimaid tavasid soolise ebavõrdsuse seire ja analüüsi parandamiseks, aitab poliitikakujundajatel määrata kindlaks prioriteete ja pakub tõenduspõhiseid lahendusi naiste tervise edendamiseks. Selle tulemused võivad aidata tugevdada soolõimet kõigis tervisega seotud algatustes, sealhulgas ELi rahastatavates terviseuuringutes.

Komisjon rahastab ka **uuringut, milles käsitletakse** teatavate naise terviseseisunditega, nt menopausiga seotud **terviselõhe kaotamisest tulenevat makro- ja mikromajanduslikku ning ühiskondlikku kasu**. Selleks et tagada ravimite ohutus ja tõhusus kõigi jaoks, uurib komisjon koos Euroopa Ravimiametiga võimalust töötada välja süstemaatiline **sootundlik kontroll inimtervishoius kasutatavate ravimite olelusringis**, sealhulgas teadus- ja arendustegevuses. See tugineb sootundlike kliiniliste uuringutega seotud tööle algatuse „Kliiniliste uuringute kiirendamine ELis“ raames, võttes arvesse, et ELi ravimialaste õigusaktidega, sealhulgas [ravimidirektiiviga](#) tagatakse, et kõigi patsientide puhul on lubatud kasutada ainult kvaliteedi-, ohutus- ja tõhususnõuetele vastavaid ravimeid. Peale selle on vaja kaaluda **kliiniliste uuringute määruse** kavandatud **läbivaatamist Euroopa biotehnoloogia määruse** raames, tagamaks, et **kliinilised uuringud kajastavad elanikkonna mitmekesisust ja parandavad haavatavate rühmade ravi**. Lisaks ei jäeta rasestunud või imetama hakanud naisi automaatselt kliinilisest uuringust kõrvale. Samuti võtab komisjon kasutusele sooteadliku lähenemisviisi, et tagada juurdepääs sellistele **meditsiinilistele vastumeetmetele** nagu vaktsiinid, ravimid, diagnostika ja isikukaitsevahendid ning nende kättesaadavus.

²⁰ [Euroopa Parlamendi uuringuteenistuse 2025. aasta ülevaade menstruatsiooniga seotud rahapuuduse käsitlemise kohta ELis.](#)

²¹ Vt näiteks [Euroopa Parlamendi 2025. aasta aruanne soolise ebavõrdsuse kohta meditsiiniuuringutes, ravimiarenduses ja hoolduse kättesaadavuses.](#)

²² 2025. aastaks oli EL programmide „Horisont 2020“ ja „Euroopa horisont“ raames investeeritud üle 2 miljardi euro enam kui 1 000 projekti, mis keskendusid naiste tervisele. Vt [ELi teadusuuringud ja innovatsioon naiste tervise valdkonnas](#).

²³ Vt [2026. aasta analüüsiaruanne | Vähktõve ebavõrdsuse Euroopa register \(ECIR\).](#)

Austades täielikult aluslepinguid ja eelkõige liikmesriikide vastutust oma tervishoiupoliitika, sealhulgas bioeetiliste küsimuste kindlaksmääramisel ning tervishoiuteenuste ja arstiabi korraldamisel, ning eesmärgiga kaitsta naiste tervist, toetades ja täiendades liikmesriikide tervishoiumeetmeid seoses naiste juurdepääsuga **seksuaal- ja reproduktiivtervisele ning seonduvatele õigustele**, kavatseb komisjon **kaardistada** selle valdkonna **tavad ja rahvusvahelised raamistikud**. Samuti kavatseb komisjon **töötada välja süsteemse andmete kogumise raamistiku ja metoodika**, et parandada seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste tõendusbaasi. Lisaks kavatseb komisjon toetada algatusi, mille eesmärk on **parandada ELis juurdepääsu rasedustumisvastastele vahenditele**, et parandada nende kättesaadavust ja neile juurdepääsu.

2026. aasta veebruaris andis komisjon [vastuse](#) Euroopa kodanikualgatusel „**My Voice My Choice ohutu ja seadusliku abordi poolt**“. Vastuses tunnistatakse, et ohtlik abort on rahvatervise küsimus, ning rõhutatakse, et liikmesriigid võivad soovi korral kasutada Euroopa Sotsiaalfond²⁴, et parandada võrdset juurdepääsu seaduslikult kättesaadavatele ja taskukohastele ohutu abordi teenustele.

Komisjoni põhimeetmed:

- ✓ käivitada koos Maailma Terviseorganisatsiooniga uus naiste tervist käsitlev algatus (2026);
- ✓ algatada uuring, milles käsitletakse teatavate naise tervises seisunditega, nt menopausiga seotud terviselõhe kaotamisest tulenevat majanduslikku ja ühiskondlikku kasu (2028);
- ✓ toetada liikmesriikide tervishoiumeetmeid seoses seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õigustega, kaardistades tavad ja rahvusvahelised raamistikud (2028);
- ✓ rakendada komisjoni vastus Euroopa kodanikualgatusel „My Voice My Choice: ohutu ja seadusliku abordi poolt“ (2026–2027).

Tegevuskava 3. põhimõte: võrdne palk, majanduslik võimestamine ja rahaline sõltumatus

ELis teenivad naised ikka veel tunnis keskmiselt 12 % vähem kui mehed,²⁴ mis näitab püsivat soolist ebavõrdsust tööturul. Selle olukorra lahendamiseks tuleb ebaõiglus kõrvaldada ning rakendada ELi aluslepinguid ja põhiõiguste hartat,²⁵ mis läbi vallandatakse parema soolise võrdõiguslikkuse majanduslik potentsiaal

Tasustamise läbipaistvuse direktiiv on pöördelise tähtsusega võitluses palgadiskrimineerimise ja selliste töökohtade alahindamisega, kus enamik töötajatest on naised, mis mõlemad on soolise palgalõhe algpõhjused. Komisjon jätkab liikmesriikide toetamist selle direktiivi **tulemuslikul ja õigeaegsel rakendamisel**. Koostöös EIGEga avaldab komisjon 2026. aastal **töökohtade sooneutraalse hindamise ja klassifitseerimise töövahendi**. Töövahend sisaldab kohandatud vahendeid, mis aitavad väikestel ja keskmise

²⁴ [Soolise palgalõhe olukord ELis – Euroopa Komisjon](#).

²⁵ ELi toimimise lepingu artikkel 157 ja põhiõiguste harta artikkel 23.

suurusega ettevõtetel neid protsesse ettevõttesiseselt läbi viia, ilma et oleks vaja väliskonsultantide abi. Samuti **eraldab komisjon täiendavaid rahalisi vahendeid, et toetada** direktiivi rakendamist, ning korraldab **sotsiaalpartneritele seminari** selle kohta, kuidas nad saavad direktiivi rakendamist toetada.

Lisaks viidatakse tasustamise läbipaistvuse direktiivis 2014. aasta [riigihangete direktiivide](#) sätetele ja nõutakse, et liikmesriigid võtaksid asjakohaseid meetmeid tagamaks, et riigihanketingute täitmisel täidavad ettevõtjad võrdse tasustamise põhimõttega seotud kohustusi²⁶.

Naistel on kogu ELis ka raskusi investeeringute saamisel, mis pärsib märkimisväärselt naiste juhitavaid äriühinguid. Igast 100-eurosest riskikapitaliinvesteeringust läheb naiste juhitud tiimidele alla 3 euro ja mõlema soo esindajatest koosnevatele tiimidele vaid 15 eurot²⁷. Selle **soolise investeerimislõhe** kaotamises peitub ELi konkurentsivõime võti. Lisaks on soolise **finantskirjaoskuse erinevuse**²⁸ kaotamine väga oluline, et edendada naiste ettevõtlust ja investeeringuid ning suurendada naiste mõjuvõimu finantsotsuste tegemisel.

ELi investeerimisrahastuse rakenduslepingutes kehtestatud **sooaspektist nutika rahastamise eesmärkidel** on rahastamisele juurdepääsu parandamisel otsustav roll. Tuginedes programmi „InvestEU“ rakenduspartneri Euroopa Investeerimispanka (EIP) kogemustele seoses rahastamisega, mis ületas suuresti praegust 25 % **sooaspektist nutika rahastamise eesmärki**, teeb komisjon ettepaneku tulevaste rahastamisprogrammide sooteadlikke eesmärke veelgi laiendada. Koostöös EIP Grupiga jätkab komisjon meetmete võtmist, et parandada naisettevõtjate juurdepääsu rahastamisele ELis ja suurendada naiste esindatust finantssektoris (näiteks [soolise rahastamise labori](#) kaudu). Tulevased programmid, nagu [Euroopa Konkurentsivõime Fond](#) (institutsioonidevaheliste läbirääkimiste ootel), võiksid samuti toetada naiste juhitud ettevõtete arendamist ja edendada naiste ettevõtlust. Lisaks on [finantskirjaoskuse strateegia](#) rakendamisel eesmärk tugevdada selle sooteadlikku lähenemisviisi. [ESTEAMi algatuse](#) raames, mille eesmärk on suurendada naiste ja tütarlaste digi- ja ettevõtluspädevust, pakutakse 2028. aastaks koolitust ligikaudu 10 000 tüdrukule ja naisele.

Peale selle avaldab komisjon aruande [direktiivi 2004/113](#) (kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumise kohta) rakendamise kohta ning viib läbi **füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemist käsitleva direktiivi 2010/41** stressitesti. Eesmärk on teha kindlaks, miks direktiive praegu alakasutatakse, kuigi mõlemas valdkonnas püsivad soolise võrdõiguslikkuse probleemid. See annab põhjaliku tõendusbaasi tulevasteks meetmeteks, et kõrvaldada lüngad kehtivate õigusaktide kohaldamisalas ja kohaldamises.

²⁶ Sooteadlikud riigihanked: Etapiviisiline töövahend | Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut.

²⁷ Euroopa Innovatsiooninõukogu ja VKEda Rakendusameti 2025. aasta aruanne soolise investeerimislõhe kohta, mis mõjutab nii naiste juhitavaid ettevõtteid kui ka naiste juhitavaid investeerimisfonde.

²⁸ Allikas: Eurostat, [Finantskirjaoskuse taseme jälgimine ELis – juuli 2023 – Eurobaromeetri uuring](#).

Naised, eelkõige haavatavas olukorras olevad naised, on kogu ELis suuremas vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus. Näiteks üksikvanematel, kes on peamiselt naised, on raske ots otsaga kokku tulla ning nende vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse oht on kaks korda suurem kui elanikkonnal üldiselt. [Nõukogu soovitus](#)es piisava miinimumsissetuleku kohta, mis tagab [aktiivse kaasamise](#), kutsutakse liikmesriike üles tagama võimalust taotleda igale leibkonna üksikliikmele miinimumsissetulekut. Soolist võrdõiguslikkust, sissetulekute kindlust ja naiste majanduslikku sõltumatust võivad edendada individuaalsed hüved. Edaspidi kavatseb komisjon lisada tugeva soolise perspektiivi **ELi esimesse vaesusevastasesse strateegiasse**.

Kooskõlas [Euroopa taskukohaste eluasemete kavaga](#) teeb komisjon ettepaneku võtta vastu **nõukogu soovitus**, milles käsitletakse tõrjutuse vastu võitlemist eluasemeturul, et edendada kaasavat andmete kogumist ja toetada eluaseme osas ebakindlas olukorras haavatavaid isikuid, sealhulgas üksikvanemaid (kellest enamik on naised), eakaid inimesi (naised elavad kauem) ja soolise vägivalla ohvreid. Komisjon avaldab ka **uuringu eluasemega seotud ebavõrdsuse ja diskrimineerimise kohta**, kasutades interseksionaalset lähenemisviisi.

Menstruatsiooni ja menopausiga seotud vaesus mõjutab paljusid naisi kogu ELis. Kuigi vähendatud käibemaksumäärad ei saa olla suunatud väikese sissetulekuga (või konkreetsetele) rühmadele, võimaldas käibemaksudirektiivi läbivaatamine 2022. aastal liikmesriikidel kohaldada naiste hügieenitoodete suhtes vähendatud või 0 % määra. Muude võimalike meetmete hulka, mida saab abivajajatele paremini suunata, kuuluvad konkreetsetele rühmadele menstruaaltoodete tasuta kättesaadavaks tegemine või nende tasuta jagamine. Komisjon korraldab **parimate tavade vahetamise seoses meetmetega, mille eesmärk on võidelda tõhusalt menstruatsiooni ja menopausiga seotud vaesusega** riiklikul tasandil.

ELi **sooline pensionilõhe** on endiselt 25 %, ²⁹ mis suurendab eakamate naiste vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse ohtu võrreldes eakamate meestega. **Põlvkondadevahelise õigluse strateegias** rõhutatakse seda, kuidas ebavõrdsus tööhõive-, palga- ja hoolekohustustes suurendab hilisemas elus soolist ebavõrdsust sissetulekukindluses ja pensionides. Soolise pensionilõhe kaotamiseks on vaja teha täiendavaid jõupingutusi, et tegeleda selle algpõhjustega, sealhulgas karjäärikatkestuste, osalise tööajaga töötamise ja ebapiisavate säästudega, ning kohandada pensionisüsteemi ülesehitust. Selleks **uurib komisjon võimalusi, kuidas käsitleda võimalusi tööturul ja asjakohaseid pensionisüsteemi elemente, mis põhjustavad soolist pensionilõhet**, ning kaardistab ja toetab parimate tavade vahetamist selle lõhe kaotamiseks. Komisjon tõhustab [sotsiaalvaldkonna tulemustabeli](#) raames pensionilõhe ja selle algpõhjuste jälgimist ning esitab **Euroopa poolaasta** raames soovitusel. Lisaks rakendatakse [Euroopa sotsiaalõiguste samba](#) raames naiste ja meeste võrdsete võimaluste põhimõtet pensioniõiguste omandamisel. Komisjon analüüsib ka eakate naiste olukorda ning soolist lõhet pensionihüvitiste ja vaesuse puhul **2027. aasta aruandes piisava sotsiaalkaitse kohta vanaduses**.

²⁹ Allikas: Eurostat ([Naiste pension oli 2024. aastal meeste omast 25 % väiksem](#)).

Komisjoni põhimeetmed:

- ✓ avaldada koos Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudiga töökohtade sooneutraalse hindamise ja klassifitseerimise töövahend ning toetada sotsiaalpartnereid tasustamise läbipaistvuse direktiivi rakendamisel (2026);
- ✓ avaldada aruanne direktiivi 2004/113/EÜ (kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumise kohta) kohta (2029) ning teha füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemist käsitleva direktiivi 2010/41/EL stressitest (2028);
- ✓ kaardistada ja toetada parimate tavade vahetamist soolise pensionilõhega tegelemisel ning uurida võimalusi selle põhjustega tegelemiseks (2026–2030).

Tegevuskava 4. põhimõte: töö- ja eraelu tasakaal ning sooline võrdõiguslikkus hooletöös

Paljudel naistel on raskusi töö- ja eraelu ühitamisega, kuna suurem osa tasustamata hoole- ja majapidamistöödest on endiselt nende õlul. ELis hoolitseb rohkem kui 35 tundi nädalas laste eest üle kahe korra rohkem naisi (41 %) kui mehi (20 %)³⁰. Hoolekohustus on üks peamine põhjus, miks naised töötavad osalise tööajaga või on majanduslikult mitteaktiivsed³¹. Perepuhkuste ja paindliku töökorralduse laialdasem kasutamine isade ja meeshooldajate poolt on **soolise hoolduslõhe** kaotamisel kesksel kohal ning aitab meestel oma õigusi paremini kasutada. Hoolimata [taaste- ja vastupidavusrahastu](#) raames tehtud märkimisväärtsetest investeeringutest lapsehoiuteenuste loomisse ja laiendamisse,³² puudub paljudel peredel endiselt juurdepääs **kvaliteetsele ja taskukohasele alusharidusele ja lapsehoiule või pikaajalise hoolduse teenustele**, mis takistab naiste osalemist tööturul. Hoolesektor ise on **sooliselt väga segregeeritud**, palgad on struktuurselt madalad ja töötingimused keerulised – seetõttu tuleb võtta sooteadlikke meetmeid.

[Euroopa hooldusstrateegias](#) on sätestatud kvaliteetsete, taskukohaste ja kättesaadavate hooldusteenuste raamistik ning sellega parandatakse nii hooldajate kui ka hooldatavate olukorda. [Töö- ja eraelu tasakaalustamise direktiiviga](#) on kehtestatud tugev õigusraamistik, et tagada lapsevanematele ja hooldajatele paindliku töökorralduse ja piisavalt tasustatud perepuhkuse kättesaadavus, julgustades isasid isa- ja perepuhkust võtma. Tulevast ühist põllumajanduspoliitikat käsitlev ettepanek sisaldab liikmesriikide jaoks võimalust toetada põllumajandusettevõtete asendusteenuseid, mis võimaldavad põllumajandustootjatel võtta vanema- ja perepuhkust. [Nõukogu soovitusega, mis käsitleb Barcelona eesmäärke 2030. aastaks](#), võtsid liikmesriigid kohustuse täita alushariduses ja lapsehoiuis osalemise eesmärgid ning kvaliteedi- ja taskukohasuse standardeid. [Nõukogu soovitusega, mis käsitleb taskukohasele kvaliteetsele pikaajalisele hooldusele juurdepääsu](#), võtsid liikmesriigid ka kohustuse parandada teenuseid ja tegeleda tööjõuprobleemidega.

³⁰ EIGE, 2024. aasta uuring sooliste lõhede kaotamise kohta – jagatud hooletöö.

³¹ Vt Eurofoundi 2025. aasta uuringuaruanne „Unpaid care in the EU“ (Tasustamata hooletöö ELis).

³² [Taaste ja vastupidavuse tulemustabel – temaatiline analüüs võrdsus 2023](#).

Komisjon hindab **töö- ja eraelu tasakaalustamise direktiivi** rakendamist kõigis liikmesriikides ning esitab selle kohta 2028. aastaks **aruande**. Aruandele lisatakse **kaks uuringut**, mis käsitlevad iseenda tööandjaks olevate isikute õigust perepuhkusele ning direktiivis sätestatud puhkuste ja muud liiki perekondlikel põhjustel võetavate puhkuste koostoimet. Komisjon tegeleb ka püsivate **stereotüüpidega, mille tõttu kasutavad mehed puhkust vähe**, ning toetab **meeste poolt puhkuse kasutamise jälgimist**, julgustades liikmesriike võtma kasutusele töö- ja eraelu tasakaalu näitajate raamistiku, mis töötati välja koostöös tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu nõuandekomiteedega³³. Sellele lisaks esitab komisjon **aruanded Barcelona eesmärgke käsitleva nõukogu soovitusel rakendamise ja pikaajalist hooldust käsitleva nõukogu soovitusel rakendamise kohta**. Ühtlasi käsitletakse ELi **demograafiafoorumil** demograafiliste suundumuste soolise võrdõiguslikkuse aspekte, tuginedes **demograafiaaruande** andmetele.

Erilist tähelepanu pööratakse **töötingimustele hoolesektoris**. Seda sektorit, kus enamik töötajatest on naised, iseloomustavad madalad palgad, teiste sektoritega võrreldes ebakindlate töölepingute suurem osakaal, pingeline töögraafik ning kollektiivläbirääkimiste ja koolitusele juurdepääsu puudumine. Sotsiaaldialoogi toetamiseks selles sektoris loodi Euroopa tasandil valdkondlik sotsiaaldialoogi komitee. Eriti haavatavad on koduabilised, kes on sageli rändetaustaga. Seepärast kutsub komisjon liikmesriike üles ratifitseerima ja rakendama [**ILO konventsiooni nr 189**](#) koduabiliste inimväärse töö kohta.

Komisjon korraldab **hooletööd käsitleva rakendamisdialoogi**, et vaadata läbi Euroopa hooldusstrateegia raames tehtud edusammud. Dialoogi käigus vaadatakse läbi edusammud alusharidus- ja lapsehoiuteenuste, pikaajalise hoolduse teenuste, õiglaste töötingimuste ja koolituse pakkumisel hoolesektoris. Dialoog annab teavet **Euroopa hooletöö kokkuleppe** koostamiseks, millesse lõimitakse tugev sooline perspektiiv. Selles esitatakse terviklik meetmete kogum hoolesektori ja tööjõu probleemide lahendamiseks. See hõlmab hooldajate töötingimuste ja karjäärivõimaluste parandamist ning hoole taskukohasust, kättesaadavust ja kvaliteeti. Hooletöö kokkuleppega edendatakse ka meeste ja naiste võrdsemat osalemist ametlikus ja mitteametlikus hooletöös ning selles käsitletakse hoolesse investeerimist, uurides digitaliseerimisest ja erinevatest ärimudelitest tulenevaid võimalusi, et edendada õiglast tööhõivet ja kvaliteetset hoolet.

Komisjoni põhimeetmed:

- ✓ avaldada aruanne töö- ja eraelu tasakaalustamise direktiivi rakendamise kohta (2028);
- ✓ avaldada aruanded alusharidust ja lapsehoidu käsitleva nõukogu soovitusel ning pikaajalist hooldust käsitleva nõukogu soovitusel rakendamise kohta (2027);
- ✓ esitada terviklik Euroopa hooletöö kokkulepe (2027).

³³ Vt [Järelevalve- ja võrdlusraamistikud – tööhõive, sotsiaalküsimused ja sotsiaalne kaasatus](#).

Tegevuskava 5. põhimõte: võrdsed tööhõivevõimalused ja asjakohased töötingimused

ELi 2030. aasta peamine tööhõive-eesmärk on vähendada **soolist tööhõivelõhet** poole võrra. Naiste tööhõive määr on siiski 10 protsendipunkti madalam kui meestel³⁴. Ainuüksi see erinevus põhjustas **ELi majandusele 2023. aastal hinnanguliselt kahju 390 miljardi euro ulatuses**³⁵. Sooline tööhõivelõhe on tingitud mitmesugustest takistustest ja stiimulitest (nagu need, mis esinevad riiklikes maksusüsteemides), paindliku töökorralduse puudumisest ja ebavõrdsetest palkadest. Soostereotüübid takistavad paljusid naisi ja mehi oma ametialaste eesmärkide poole püüdlema ning selle tulemuseks on sektorid, kus domineerivad mehed või naised. Sooline tööhõivelõhe on eriti suur emade, rändajate ja roma naiste, puuetega naiste ja maapiirkondade naiste puhul.

Komisjon edendab soolist ja interseksionaalset vaatenurka **Euroopa sotsiaalõiguste samba** raames võetavates meetmetes, sealhulgas selleks, et suurendada naiste osalemist tööturul. Samuti jätkab komisjon [mitmekesisuse hartade ELi platvormi](#) kaudu mitmekesisuse ja kaasamise edendamist ning hõlbustab dialoogi ja annab suuniseid, sealhulgas kaasavate värbamistavade kohta.

Soostereotüüpide, diskrimineerimise, karjäärikatkestuste (mis on seotud hoolekohustustega) ja paindliku töökorralduse puudumise tõttu seisavad naised silmitsi takistustega kõrgemale juhtimistasandile jõudmisel. [Direktiiv soolise tasakaalu kohta äriühingute juhtorganites](#) kujutab endast olulist õigusraamistikku, mille abil tegeleda äriühingute juhtkonnas esineva soolise tasakaalustamatusega. 2026. aastal esitab komisjon aruande liikmesriikide võetud meetmete kohta, mis on sama tulemuslikud kui direktiivis kehtestatud ja mis võimaldavad peatada direktiivis sätestatud tulemuspõhise valikumenetluse kohaldamise. Komisjon esitab 2029. aastaks **põhjaliku hinnangu direktiivi tulemuslikkuse ja tõhususe kohta**. Sooline tasakaal juhtimises ja osalemises on väga oluline ka avalikus halduses, tagamaks, et poliitika kujundamine kajastab ühiskonna mitmekesisust³⁶. Komisjon on oma organisatsioonis võtnud meetmeid **soolise võrdõiguslikkuse saavutamiseks juhtivatel ametikohtadel**, mille tulemusel on naiste osakaal juhtivatel ametikohtadel 49 % (2019. aastal 40 %). Seda saavutust toetatakse sihipäraste meetmetega, kuna edusammude konsolideerimine on jätkuvalt poliitiline prioriteet.

Naised, sealhulgas liikuvatel ja hooajalistel töökohtadel töötavad naised, puutuvad eri sektorites ja tööliikides kokku ka **spetsiifiliste riskidega töökohal**. Iga kolmas naine ELis on kogenud **töökohal seksuaalset ahistamist**, kusjuures **18–29aastaste naiste seas on see**

³⁴ [Soolise võrdõiguslikkuse statistika – Statistics Explained – Eurostat](#).

³⁵ Eurofoundi 2025. aasta pressiteade: „[Mind the Gap! The Gender Employment Gap Cost Europe Over €390 Billion in 2023](#)“.

³⁶ Kuigi ELis on riiklike haldusasutuste kõrgemal tasandil sooline tasakaal keskmiselt peaaegu saavutatud (48 % naisi avaliku teenistuse kõrgemal ametikohtadel), on liikmesriikide vahel endiselt märkimisväärsed erinevused (26–63 % naisi): [Näitaja: Riiklikud haldusasutused: kaks kõrgeimat juhtide tasandit valitsuse funktsioonide kaupa](#) | [Soolise statistika andmebaas](#) | [Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut](#).

näitaja 41,6 %³⁷. Seksuaalne ahistamine töökohal on ELi õigusaktiga³⁸ keelatud, kuid spetsiaalsed ennetus-, teatamis- ja ohvriabimehhanismid puuduvad. Kuigi ELil on tugev töötervishoiu ja tööohutuse raamistik, on töökohal psühhosotsiaalse riskina toimiva seksuaalse ahistamise ennetamiseks ja heastamiseks vaja rohkem meetmeid, sealhulgas võimalikke seadusandlikke meetmeid. **Komisjon kaalub kvaliteetsete töökohtade õigusakti raames meetmeid töökohal toimuva seksuaalse ahistamise paremaks käsitlemiseks**, võttes aluseks sotsiaalpartnerite vastused konsultatsiooni esimeses etapis antud vastused³⁹ kuni konsultatsiooni teine etapp lõpule viiakse. Tulevane [ELi töötervishoiu ja tööohutuse strateegiline raamistik](#) pakub samuti võimalust rakendada laiemat sooteadlikku lähenemisviisi, sealhulgas kolmandate isikute poolse vägivalla suhtes. Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Ameti (EU-OSHA) välja töötatud veebipõhine interaktiivne vahend seksuaalse ahistamise ja kolmandate isikute poolse vägivalla riski hindamiseks pakub tööandjatele ja töötajatele praktilist tuge seksuaalse ahistamise ennetamisel ja avastamisel. 2027. aastal käivitab EU-OSHA ka **tervisliku töökoha kampaania**, mis käsitleb vaimset tervist töökohal ning psühhosotsiaalsete riskide, sealhulgas seksuaalse ahistamise ja vägivalla ennetamist.

Lisaks jätkab komisjon tööd psühholoogilise ja seksuaalse ahistamise kaotamiseks enda avalikus halduses. Selleks tuginetakse usaldusküsimuste peanõuniku tööle ja uuendatud ahistamisvastasele raamistikule, rakendades spetsiaalseid ahistamise ennetamise tegevuskavasid ja tegeledes perevägivalla mõjuga töökohal kooskõlas Istanbuli konventsioonist tulenevate ELi kohustustega.

Tehisintellekti tõttu tekivad ka naisi ohustavad uued riskid, näiteks sooline kallutatatus värbamisel, hindamisel või algoritmilisel juhtimisel. [Tehisintellekti käsitleva määrusega](#) on kehtestatud suure riskiga tehisintellektisüsteemide pakujatele ja juurutajatele kohustused tööhoive, töötajate juhtimise ja iseenda tööandjana tegutsemise valdkonnas. Teatavad suure riskiga tehisintellektisüsteemide juurutajad peavad tegema põhiõigustele avalduva mõju hindamise, mille eesmärk on teha kindlaks suure riskiga tehisintellektisüsteemist tulenevad võimalikud riskid põhiõigustele, sealhulgas sooline diskrimineerimine, ja neid riske hinnata. [Kvaliteetsete töökohtade tegevuskavas](#) tegi komisjon kindlaks, et algoritmiline juhtimine ja tehisintellekti kasutamine töökohal on võimalikud valdkonnad ELi meetmete võtmiseks kvaliteetsete töökohtade õigusakti kontekstis.

Soolist tasakaalustamatus on teatavates sektorites eriti suur. Sellega tegeletakse konkreetsete algatuste raames, mille hulka kuuluvad [digikümnenendi poliitikaprogramm](#), [ehitusala tegevuskava](#), [ELi kosmose- ja kaitsetööstuse mitmekesisuse ja kaasamise võrgustik](#), [ELi muutuste platvorm](#) ja [#DiversityInTransport saadikute võrgustik](#). Komisjon käivitab ka uued sooteadlikud algatused, et tegeleda tasakaalustamatusega teistes sektorites, näiteks platvormi „**Naised põllumajanduses**“, ELi kunstnike harta ning naiste teadusuuringutes,

³⁷ Soolist vägivalda ja ahistamist käsitletakse ka [ILO vägivalla ja ahistamise vastu võitlemise konventsioonis \(nr 190\)](#). Praeguseks on konventsiooni ratifitseerinud 13 ELi liikmesriiki.

³⁸ [Direktiiv 2006/54/EÜ meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta tööhoive ja elukutse küsimustes \(uuestisõnastamine\)](#).

³⁹ [Kvaliteetsete töökohtade õigusakt. Konsultatsiooni esimene etapp](#).

innovatsioonis ja idufirmades osalemise tegevuskava. Komisjon korraldab ka ELi **uuringu mitmekesisuse ja kaasamise kohta kaitse-, tööstus- ja kosmosesektoris.**

Standardid peavad hõlmama kogu ELi elanikkonda, sealhulgas naisi. Komisjon edendab veelgi **kaasavat standardite kehtestamist**, toetades ELi elanikkonda esindava andmevalimi loomist ja tuginedes [uuringule antropomeetria kaasavuse kohta](#) Euroopa harmoneeritud standardites. Tulevase **tooteid käsitleva Euroopa õigusakti** kontekstis püüab komisjon edendada ELi elanikkonna täielikku mitmekesisust, käsitledes soospetsiifilisi elemente asjakohastes valdkondlikes õigusaktides, eelkõige standardite kehtestamisel. Samuti julgustab ta **Euroopa standardimissüsteemi** võtma piisavalt arvesse elemente, millel on otsene mõju naistele, ning jätkab Euroopa standardiorganisatsioonide juhtimises naiste võrdse esindatuse edendamist.

Peale selle toetab komisjon [üldise tooteohutuse määruse](#) täielikku rakendamist seoses soo sõnaselge kaasamisega toodete ohutuse hindamisse, tunnistades, et bioloogilised ja füsioloogilised erinevused võivad mõjutada seda, kuidas riskid naisi mõjutavad. Eelkõige toetab komisjon sootundlikku tooteohutust suuniste andmise ning ametiasutuste ja ettevõtjatega toimuva spetsiaalse teabevahetuse kaudu.

Komisjoni põhimeetmed:

- ✓ esitada hinnang soolist tasakaalu äriühingute juhtorganites käsitleva direktiivi tulemuslikkuse ja tõhususe kohta (2029);
- ✓ kaaluda meetmeid seksuaalse ahistamise paremaks käsitlemiseks töökohal kvaliteetsete töökohtade õigusakti (2026) ning tulevase ELi töötervishoiu ja tööohutuse strateegilise raamistiku kontekstis (2028);
- ✓ esitada naiste teadusuuringutes, innovatsioonis ja idufirmades osalemise tegevuskava (2026);
- ✓ julgustada Euroopa standardimissüsteemi võtma piisavalt arvesse kõiki elemente, millel on otsene mõju naistele (2026–2030).

Tegevuskava 6. põhimõte: kvaliteetne ja kaasav haridus ja koolitus

Kõigil tüdrukutel ja poistel peaks olema võimalus vabalt püüelda oma eesmärkide poole, **ent sageli seisavad nad hariduses silmitsi soospetsiifiliste probleemidega**, mis toovad kaasa ebaühtlased haridustulemused. Soostereotüübid mõjutavad haridusvalikuid, millel on elukestvad tagajärjed ja mis aitavad kaasa tööalasele segregatsioonile. **Sootundlik haridus võib olla tõeliselt ümberkujundav vahend**, mille abil võidelda soolise ebavõrdsuse vastu ja tagada, et kõigil lastel ELis on olemata nende soost juurdepääs **kvaliteetsele ja kaasavale haridusele ja koolitusele**. Juurdepääsu tagamine ja tõkete kõrvaldamine on eriti pakiline alaesindatud rühmadesse kuuluvate tüdrukute ja poiste, sealhulgas rassilise või etnilise vähemuse taustaga, madalama sotsiaal-majandusliku või rändetaustaga tüdrukute ja poiste ning puuetega laste puhul. [Hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegilise raamistiku \(2021–2030\)](#) raames jätkab komisjon liikmesriikide toetamist nende eesmärkide saavutamisel, austades täielikult nende pädevust selles valdkonnas.

Tulemuslik võitlus soolise tasakaalustamatuse vastu hariduses eeldab sihipäraseid meetmeid sellistes strateegilistes sektorites nagu MATI (matemaatika, teadus, tehnoloogia, inseneeria), kus naised on alaesindatud. Huvi nende erialade vastu tuleb suurendada juba varasest east peale. Komisjon esitab 2026. aastal tervikliku **hariduspaketi**, et tugevdada põhioskuste, sealhulgas matemaatika, loodusteaduste ja digipädevuste omandamist. Koos algatusega [„Tüdrukud valivad MATI“](#), mille kohta tegi komisjon ettepaneku ja mida juhib [MATI-hariduse strateegilise kava](#) raames Euroopa Tehnoloogiainstituut, aitab see saavutada laiemat eesmärki tuua 2028. aastaks MATI-valdkonda miljon tüdrukut. Naiste edendamine MATI-valdkonnas on üks kolmest strateegilise kava põhieesmärgist. Euroopa MATIK-juhtrühm annab nõu strateegilistes küsimustes, sealhulgas selle kohta, kuidas süvalaiendada edukaid tavasid, et tuua rohkem **tüdrukuid ja naisi MATI-valdkonda**.

Samal ajal tuleb pöörata suuremat tähelepanu ka poiste soospetsiifilistele vajadustele, kuna poisid on kõigis ELi liikmesriikides harvemini parimate õppijate hulgas. Komisjon edendab poiste osalemist tervishoiu, hariduse, halduse ja kirjaoskuse valdkondades **„Boys in HEAL“** kaudu. Ta avaldab **käsiraamatu tõendus põhiste lahenduste kohta, et vähendada soopõhiseid erinevusi õppevalikutes ja haridustulemustes**. Sellele tuginedes kaalub komisjon algatuse käivitamist, et aidata tuua neisse õpivaldkondadesse ja sektoritesse rohkem poisse ja mehi. Samuti **toetab** komisjon paremini **õpetajaid ja koole soostereotüüpide vastu võitlemisel**, toetades selleteemaliste materjalide väljatöötamist ja reklaami, näiteks [Euroopa koolihariduse platvormi](#) ja [programmi „Erasmus+“](#) projektide kaudu.

Kõrghariduses on mehed alaesindatud ja naiste haridustulemused on üldiselt paremad kui meestel. Komisjon kaalub täiendavaid algatusi, et **parandada kõrghariduse kättesaadavust** ja tagada, et paljudel õppijatel õnnestuks oma õpingud ka lõpule viia.

Kultuur ja sport on võimsad vahendid soostereotüüpide vastu võitlemiseks haridusasutustes ja mujal. ELi tasandil kasutatakse kultuuri soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks mitmes algatuses, samas kui spordipoliitika julgustab naisi olema eeskujuks ja aitab vähendada soolist ebavõrdsust kehalises aktiivsuses. Komisjon jätkab soolõimimist nendes valdkondades, eelkõige [Euroopa spordinädala](#), [#BeActive ELi spordiauhinna](#), programmi „Erasmus+“ spordimeetmete ja **Euroopa spordi strateegilise visiooni** raames, et tugevdada Euroopa spordimudelit.

Komisjoni põhimeetmed:

- ✓ esitada hariduspakett, mis aitab tuua rohkem tüdrukuid MATI (matemaatika, teadus, tehnoloogia, inseneeria) valdkonda ja tegema seal karjääri (2026);
- ✓ edendada poiste osalemist tervishoiu, hariduse, halduse ja kirjaoskuse valdkondades lähenemisviisi „Boys in HEAL“ kaudu (2026–2030) ning avaldada käsiraamat soolise ebavõrdsuse vähendamise kohta õppevalikutes ja haridustulemustes (2028);
- ✓ toetada soostereotüüpide vastu võitlemise materjalide väljatöötamist ja reklaamimist koolidele ja õpetajatele.

Tegevuskava 7. põhimõte: aktiivne, võrdne ja turvaline osalemine avalikus ja poliitilises elus

Olemasolevad võimustruktuurid takistavad naiste täielikku, võrdset ja sisulist osalemist ja juhtrolli poliitikas ja avalikus elus. Ainult **kolmandik ELi liikmesriikide parlamentide liikmetest ja ministritest on naised**. Lisaks vähenes 2024. aasta Euroopa Parlamendi valimistel Euroopa Parlamenti valitud naiste osakaal alla 40 %⁴⁰. **Poliitikas osalevad naised on sageli ka rünnakute sihtmärgiks** seoses nende kvalifikatsiooni, kogemuste ja oskustega, kusjuures nende usaldusväarsuse õõnestamiseks, nende legitiimsuse kahtluse alla seadmiseks ning nii üldsuse toetuse kui ka nende enda poliitikas osalemise pärssimiseks kasutatakse **desinformatsiooni**⁴¹. Kolmandik poliitikas osalevatest naistest, kes kannatavad kübervägivalla all, loobuvad sotsiaalmeedia kasutamisest⁴². Laialt on levinud ka sooline vägivald naisajakirjanike vastu, kusjuures naisajakirjanikke rünnatakse veebis sagedamini ning pahatahtlikumalt ja seksualiseeritumalt⁴³. Naisi alavääristav viha ja vägivald, mida naised kogevad poliitikas ja avalikus elus, kahjustavad nende põhiõigusi ja demokraatia alustalasid.

ELi tasandil nõutakse [Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste põhikirja ja rahastamist käsitlevas määruses](#), et Euroopa tasandi erakonnad ja poliitilised sihtasutused avaldaksid teabe oma liikmete ja juhtorganite soolise tasakaalu kohta. [Komisjoni soovitusel kaasavate ja probleemikindlate valimisprotsesside kohta](#) julgustatakse riigi tasandi erakondi koostama sooliselt tasakaalustatud kandidaatide nimekirju ning edendatakse meetmeid poliitiliselt aktiivsete naiste vastu suunatud soolise vaenukõne vastu võitlemiseks. Komisjon ajakohastab **ülevaadet liikmesriikide õiguslikest ja poliitikameetmetest**, millega edendatakse naiste osalemist ja juhtrolli poliitikas, avalikus halduses ja parlamentides, lisades kõige uuemad parimad tavad. Ta hindab parimaid tavasid ja tehtud edusamme, mis on aluseks võimalikele edasistele meetmetele.

Nagu on märgitud [Euroopa demokraatia kaitsekilbi algatuses](#), esitab komisjon soovitusel **turvalisuse kohta poliitikas**, et oleks võimalik tagada poliitiliste kandidaatide ja valitud esindajate turvalisus internetis ja väljaspool seda, sealhulgas seoses desinformatsiooniga, ning spetsiaalse parimate tavade juhendi. Selles pööratakse erilist tähelepanu naistele, kuna nad on ebaproportsionaalselt sihikule võetud. Meetmed hõlmavad ka naispoliitikute **juhendamist, mentorlust ja võrgustike loomist**, poliitiliste juhtide koolitamist ja **teadlikkuse suurendamise meetmeid**.

⁴⁰ Vt [komisjoni aruanne 2024. aasta Euroopa Parlamendi valimiste kohta](#) (COM(2025) 287 final).

⁴¹ Vt Teadusuuringute Ühiskeskus, „Shut up and do the dishes! Toxicity and Gender in Digital Political Spaces: Evidence from the 2024 European Elections“ (2025).

⁴² [Euroopa Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Nõukogu 2024. aasta uuring „WOMEN IN POLITICS Local and European Trends“](#).

⁴³ [Vägivald naisajakirjanike ja -poliitikute vastu – OSCE 2021. aasta aruanne](#).

Komisjon suhtub poliitikas osalevate naiste vastu suunatud desinformatsioonirünnakutesse väga tõsiselt. Siinkohal on peamine vahend [digiteenuste määruse kohane desinformatsiooni käsitlev tegevusjuhend](#). Komisjon võiks tulevase programmi „AgoraEU“ (sõltuvalt institutsioonidevaheliste läbirääkimiste tulemustest) raames teha kättesaadavaks rahalised vahendid, et toetada naisi poliitikas, sealhulgas näiteks internetis leviva vihkamise vastu võitlemisel. [Sisejulgeoleku strateegias ProtectEU](#) rõhutatakse, kui oluline on koolitada liikmesriikide pädevaid asutusi kasutama õiguslikke vahendeid ebaseadusliku veebisisu eemaldamiseks, sealhulgas soolise kübervägivalla vastu võitlemiseks.

Soolise võrdõiguslikkuse vastased narratiivid, ebaseaduslik veebisisu ja selle kunstlik võimendamine ohustavad ELi demokraatlikku ruumi,⁴⁴ põhjustades muu hulgas **noorte naiste ja meeste polariseerumist**⁴⁵. Uuringud näitavad, et seda edendavad ja rahastavad hästi rahastatud ülemaailmsed liikumised⁴⁶ ning seda kasutatakse välisriigist lähtuvate infomanipulatsioonide ja sekkumiste kaudu üha enam ära. Komisjon on programmi „Euroopa horisont“ kaudu toetanud teadusuuringuid, et võidelda desinformatsiooni ja vaenukõne vastu, mõista polariseerumise algpõhjuseid ja tegeleda soolise võrdõiguslikkuse vastaste narratiividega. Komisjon algatab **uuringu, mis käsitleb noortele meestele ja poistele suunatud veebipõhiseid võrgustikke, keskkondi ja narratiive** ning nende võimalikke seoseid demokraatiavastaste jõudude ja vaenuliikumistega. Komisjon tõhustab ka koostööd soolise info manipuleerimise ja desinformatsiooni vastu võitlevate **kodanikuühiskonna organisatsioonide ja kogukonna loomise algatustega**, sealhulgas meeste ja poistega peetavate ümarlaudade kaudu. Lisaks korraldab komisjon [ELi radikaliseerumise ennetamise teadmuskeskuse](#) raames [poliitika ja praktika joondamise ühisürituse](#) noorte seas leviva **misogüünia ja sundtsõlibaadi (incel) ideoloogia** teemal.

Komisjoni põhimeetmed:

- ✓ esitada komisjoni soovitus turvalisuse kohta poliitikas (2026);
- ✓ ajakohastada ülevaadet õiguslikest ja poliitikameetmetest, millega edendatakse naiste osalemist ja juhtrolli poliitikas, avalikus halduses ja parlamentides (2027);
- ✓ korraldada uuring noortele meestele ja poistele suunatud veebipõhiste võrgustike, keskkondade ja narratiivide kohta (2028).

Tegevuskava 8. põhimõte: institutsioonilised mehhanismid, mille abil edendada soolist võrdõiguslikkust

Soolise võrdõiguslikkuse edendamise meetmed saavad olla tulemuslikud ainult siis, kui neid toetavad **institutsioonid ja protsessid, mis edendavad soolist võrdõiguslikkust ja soolise võrdõiguslikkuse perspektiivi süvalaiendamist** kõigis poliitikavaldkondades. EIGE käivitab **2026. aastal soolõime kasutajatõe**, et veelgi toetada soolõimet liikmesriikide tasandil. Lisaks

⁴⁴ Euroopa sisejulgeoleku strateegia Protect EU (COM(2025) 148 final).

⁴⁵ Vt Teadusuuringute Ühiskeskuse poliitikaülevaade „Soolised hoiakud ELis: Ebaühtlased edusammud ja osaline polariseerumine“, 2025.

⁴⁶ Datta, Neil, „The Next Wave: How Religious Extremism Is Regaining Power“ | EPE, 2025.

toetab komisjon liikmesriikide ametiasutusi suutlikkuse suurendamisel ja suuniste väljatöötamisel soolõime, sealhulgas sooteadliku eelarvestamise kohta. Komisjon jätkab ka [võrdõigusasutuste suhtes kohaldatavaid nõudeid käsitlevate direktiivide](#) rakendamise toetamist.

Selleks et edendada **soolõimet kõigis ELi poliitikavaldkondades**, sealhulgas sellistes valdkonnaülestes valdkondades nagu kliima- ja keskkonnapoliitika, tugineb komisjon [võrdõiguslikkuse rakkerühma](#) edusammudele seoses võrdõiguslikkuse koordinaatorite võrgustikuga kõigis peadirektoraatides ja talitustes ning Euroopa välis teenistuse edusammudele. Iga voliniku kabinetis on määratud ka võrdõiguslikkuse kontaktpunktid.

ELi vahendite abil edendatakse ka edaspidi soolist võrdõiguslikkust. Kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi raames jätkab komisjon kodanikuühiskonna organisatsioonide, sotsiaalpartnerite ja avaliku sektori asutuste toetamist soolist võrdõiguslikkust käsitlevate ELi õigusaktide ja poliitikameetmete rakendamisel. Programmi „Euroopa horisont“ kaudu kinnitab komisjon interseksionaalset lähenemisviisi rakendades taas oma pühendumust rahastada soolise võrdõiguslikkuse alaseid sihtotstarbelisi teadusuuringuid. Samuti toetab komisjon jätkuvalt soolise mõõtmise kohustuslikku loimimist teadusuuringute ja innovatsiooni sisusse.

[2028.–2034. aasta mitmeaastase finantsraamistiku](#) (institutsioonidevahelised läbirääkimised pooleli) rakendamine annab olulise võimaluse tugevdada **soolõimet ELi eelarves**. Kavandatava [tulemusraamistiku määrusega](#) muudetakse sooline võrdõiguslikkus enamiku ELi rahastamisprogrammide, sealhulgas riikliku ja piirkondliku partnerluse kavade horisontaalseks põhimõtteks. Tulemusraamistiku määrusega kehtestatakse ka järjepidev raamistik soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamiseks kogu eelarves, kasutades soolist võrdõiguslikkust toetavate ELi kulutuste jälgimise metoodikat ja jaotades tulemusnäitajad soo alusel. Komisjon kavatseb esitada 2026. aasta lõpuks **tehnilised suunised jälgimismetoodika kohta**⁴⁷. Lisaks käsitletakse soolist võrdõiguslikkust jätkuvalt **Euroopa poolaasta** raames, et teha kindlaks pakilised soolise võrdõiguslikkuse probleemid ja nendega tegeleda.

Euroopa Regioonide Komiteel on oluline roll naiste poliitikas osalemise edendamisel linnades ja piirkondades ning kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on keskne roll soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse poliitilise esindatuse edendamisel. Samamoodi suunab **Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee** sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna organisatsioonide pühendumust soolisele võrdõiguslikkusele kui demokraatia, sotsiaalse õigluse ja kaasava majanduskasvu tugisambale.

Kodanikuühiskonna roll soolise võrdõiguslikkuse edendamisel on keskse tähtsusega. Komisjon jätkab rahaliste vahendite kättesaadavaks tegemist feministlikele ja naiste õiguste organisatsioonidele nii praeguse kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi kui ka kavandatud programmi „AgoraEU“ (sõltuvalt institutsioonidevaheliste läbirääkimiste tulemustest) raames. Komisjon tugevdab kodanikuühiskonna esindatust [naiste ja meeste võrdsete võimaluste nõuandekomitees](#) ning loob korrapärase ja struktureeritud **raamistiku**

⁴⁷Kui määruse ettepaneku (millega kehtestatakse eelarvekulude jälgimise ja eelarve tulemuslikkuse raamistik ning muud liidu programmide ja meetmete horisontaalsed normid) (COM(2025) 545 final, 16.7.2025) artikli 7 lõige 3 vastu võetakse.

dialoogiks ELi väärtuste kaitsmise ja edendamise üle [kodanikuühiskonna platvormi](#)⁴⁸ raames. See suurendab kodanikuühiskonna organisatsioonide, sealhulgas soolisele võrdõiguslikkusele pühendunud organisatsioonide vastupanuvõimet. Komisjon **laiendab** konkreetselt **koostööd soolisele võrdõiguslikkusele keskenduvate organisatsioonidega, kes kaasavad ja toetavad mehi ja poisse.**

Tõenduspõhine soolise võrdõiguslikkuse poliitika nõuab usaldusväärseid ja soo järgi rühmitatud andmeid ning komisjon kohustub neid andmeid süstemaatiliselt koguma. Tulevane **soovitus võrdõiguslikkuse andmete kohta** sisaldab soovitusi, et andmed oleksid rühmitatud soo ja muude diskrimineerimise aluste järgi.

Kriisivalmiduspoliitika peab samuti olema sooteadlik. Nagu on tunnistatud [ELi kriisivalmiduse strateegias](#), võivad kriisid ja hädaolukorrad naisi ja tüdruke mõjutada ebaproportsionaalselt. Näiteks põhjustavad äärmuslikud ilmastikunähtused rasedatele või vanematele naistele tõsisid terviseprobleeme, näiteks on neil suurem oht sattuda haiglasse. Selle probleemi lahendamiseks jätkab komisjon mitmekesisuse ja kaasamise lõimimist [liidu elanikkonnakaitse mehhanismi](#) koolitustesse ja tegevustesse, keskendudes soolise tasakaalu edendamisele.

Linnaplaneerimisel on suur potentsiaal edendada soolist võrdõiguslikkust, tagades, et avalik ruum on naistele ja tüdrukele ohutu ning et taristu ja teenused, nagu hooletenused ja ühistransport, on kohandatud nende vajadustele⁴⁹. [ELi linnapoliitika tegevuskavas 2025](#) tunnistatakse linnaplaneerimise soospetsiifilisi probleeme ja pakutakse välja viise, kuidas neid küsimusi koostöös linnadega edasi arendada, näiteks tulevase ELi linnade platvormi kaudu. Komisjon jätkab ka kaasavuse eest võitlevate kohalike omavalitsuste toetamist ja tunnustamist [Euroopa kaasamise ja mitmekesisuse pealinna auhinna](#) kaudu.

Selleks et edendada **naiste õiguste tegevuskava põhimõtete elluviimist riiklikul tasandil**, kutsub komisjon kõiki liikmesriike üles kehtestama 2027. aasta lõpuks **riiklikud soolise võrdõiguslikkuse tegevuskavad**. Soolise võrdõiguslikkuse vastastikuse õppe programm ja **soolõime kõrgetasemeline tööühm** pakuvad suurepäraseid platvorme parimate tavade vahetamiseks ning käesoleva strateegia ja riiklike kavade rakendamise jälgimiseks.

Komisjon **jälgib kõigi võrdõiguslikkuse liidu strateegiate rakendamist ja annab selle kohta aru**, tehes muu hulgas kokkuvõtte käesoleva strateegia raames tehtud edusammudest ja jälgides selle meetmeid. Komisjon käivitab ka **võrdõiguslikkuse liitu käsitleva teavituskampaania**, mida iseloomustab tugev sooline mõõde ja interseksionaalne lähenemisviis, ning käivitab programmi „Euroopa horisont“ raames võrdõiguslikkuse liidu teadusuuringute ja innovatsiooni võrgustiku.

⁴⁸ Vt [ELi kodanikuühiskonna strateegia](#) (COM(2025) 790 final).

⁴⁹ Vt Euroopa Regioonide Komitee arvamus „Soolise vägivalla peatamine – linnad ja piirkonnad kui teeühid“ (2024) ning ÜRO Soolise Võrdõiguslikkuse ja Naiste Õiguste Edendamise Agentuuri ülemaailmne algatus „[Safe Cities and Safe Public Spaces for women and girls](#)“ (Ohutud linnad ja ohutu avalik ruum naistele ja tüdrukele) (2025).

Komisjoni põhimeetmed:

- ✓ tagada soolõime järgmise mitmeaastase finantsraamistiku (2028–2034) rakendamisel (institutsioonidevahelised läbirääkimised pooleli);
- ✓ esitada tehnilised suunised soolise võrdõiguslikkuse kulutuste jälgimise kohta (2026);
- ✓ tugevdada kodanikuühiskonna esindatust meeste ja naiste võrdsete võimaluste nõuandekomitees (2026).

3. Sooline võrdõiguslikkus ELi välistegevuses

Ükski maailma riik ei ole praegu saavutamas 2030. aastaks täielikku soolist võrdõiguslikkust. Edusammud soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas on paljudes maailma piirkondades üha enam seiskunud ja vastupidiseks pöördunud, kuna relvakonfliktide rekordtase, demokraatia tagasilangus, geopoliitiline killustatus ja kliimamuutuste kiirenev mõju kujundavad ülemaailmse julgeolekukeskkonna ümber. Soolise võrdõiguslikkuse rahastamise vähendamine ohustab inimarengu väljavaateid, sealhulgas naiste juurdepääsu seksuaal- ja reproduktiivtervisele ning seonduvatele õigustele. Kolmandik maailma naistest on kannatanud füüsilise või seksuaalse vägivalla all ning rohkem kui 200 miljonit naist ja tüdrukut on läbi teinud suguelundite moonutamise⁵⁰. Naiste õigusi rikutakse tõsiselt konfliktides, kus naised seisavad silmitsi üha suurema soolise vägivallaga. Samuti mõjutavad naisi suuremad riskid, mis tulenevad kliimaga seotud katastroofidest, toiduga kindlustamatusest ja ressursside nappusest, samal ajal kui sooline ebavõrdsus võimendab ka keskkonnaprobleemide mõju. Tunnistamine, et kliimamuutused, konfliktid, sundränne ja ränne avaldavad naistele ja tüdrukutele valdkonnaülest mõju, sooteadliku taaste- ja ülesehitustoetuse pakkumine ning naiste õiguste organisatsioonide toetamine on ebakindluse algpõhjustega tegelemise ning ühiskonna valmisoleku ja kriisidele vastupanuvõime tugevdamise olulised elemendid.

EL seab soolise võrdõiguslikkuse jätkuvalt esikohale ja soovib kaotada soolise vägivalla kõik vormid oma välistegevuses, et kiirendada edusamme rahvusvaheliste kohustuste, sealhulgas Pekingi deklaratsiooni ja tegevusprogrammi täitmisel. Esimene samm sellel teel on **ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmanda tegevuskava (GAP III) rakendamine kuni 2027. aasta lõpuni**. Komisjon algatab avaliku konsultatsiooni sidusrühmadega, et töötada välja järgmine poliitikaraamistik – **soolise võrdõiguslikkuse neljas tegevuskava aastateks 2028–2034** –, mis võetakse vastu ühiselt koos kõrge esindajaga. Konsultatsioonide ja saadud kogemuste põhjal määratakse ELi soolise võrdõiguslikkuse neljandas tegevuskavas kindlaks välistegevuse prioriteedid ja algatused. Neid rakendavad ELi delegatsioonid kolmandates riikides ja ELi missioonid.

Kahepoolsed inimõigustealased dialoogid kolmandate riikide ja piirkondlike organisatsioonidega hõlmavad jätkuvalt soolise võrdõiguslikkuse kaalutlusi, et toetada sooteadlikke meetmeid ja eelarvestamist partnerriikides. Oma valimisvaatlustes hindab EL jätkuvalt, mil määral saavad naised täiel määral, võrdselt ja sisuliselt osaleda poliitilises ja

⁵⁰ [WHO 2024 – Naistevastase vägivalla statistika](#).

avalikus elus. EL edendab ka naiste paremat juurdepääsu inimväärsatele töökohtadele ning naiste ettevõtlust ja sissetulekute kindlust, tuues samal ajal [strateegia „Global Gateway“](#) raames laiemat tervise, toiduga kindlustatuse ja toitumise alast kasu. Sooline võrdõiguslikkus, naiste mõjuvõimu suurendamine, haridus ja koolitus on **Vahemere piirkonna leppe** valdkonnaülesed prioriteedid.

ELi osalemine tõhusas mitmepoolsuses on hädavajalik, et säilitada rahu, jõukus, julgeolek ja inimõiguste austamine kõigi jaoks. EL jätkab aktiivset osalemist **naiste staatuse komisjoni** taaselustamises ja selle toetamist ning samuti soolise võrdõiguslikkuse edendamist teistes asjaomastes ÜRO inimõigustega tegelevates organites.

Kooskõlas [naiste, rahu ja julgeoleku tegevuskavaga](#) on soolise võrdõiguslikkuse esikohale seadmine keskse tähtsusega komisjoni talituste ja Euroopa välisteenistuse jõupingutustes edendada rahu kasvava ebakindluse ja konfliktide ülemaailmses kontekstis. **ELi uuendatud naiste, rahu ja julgeoleku tegevuskava kinnitatakse poliitika- ja julgeolekukomitees 2027. aastal.** EL jätkab naiste, rahu ja julgeoleku tegevuskava süstemaatilist lõimimist oma julgeoleku- ja kaitsepartnerlustesse.

Komisjon on jätkuvalt pühendunud **sooteadlikule, põhimõttelisele ja vajaduspõhisele humanitaarabile** ning soolise vägivalla ohvrite, sealhulgas interseksionaalset diskrimineerimist kogevate ohvrite abistamisele humanitaarhädaolukordades. Komisjon käivitab 2026. aastal **spetsiaalse uue juhtalgatuse SHIELD (seksuaal- ja reproduktiivtervis hädaolukordades ja inimväärne elu)**, mille eesmärk on parandada juurdepääsu seksuaal- ja reproduktiivtervisele ning seonduvatele õigustele ja toetada soolise vägivalla ohvreid. Selle kohustuse aluseks saab tulevane **humanitaarabi käsitlev teatis**. Komisjon hindab ka ELi humanitaarabi soolise võrdõiguslikkuse poliitikat, et seda ajakohastada.

Kooskõlas 2020. aasta muudetud laienemismetoodikas sätestatud lähenemisviisiga „põhialused kõigepealt“ on lisaks **soolise võrdõiguslikkuse edendamine kesksel kohal komisjoni töös kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikidega**. Komisjon hindab jätkuvalt laienemisprotsessis osalevate partnerite õigusaktide vastavusse viimist ELi soolise võrdõiguslikkuse *acquis* ja asjakohaste rahvusvaheliste standarditega ning pakub tuge täieliku rakendamise tagamiseks. Lisaks sellele jätkab EL idapartnerluse raames partnerriikide toetamist soolise võrdõiguslikkuse edendamisel. Sellised prioriteedid kajastuvad jätkuvalt ELi rahalises toetuses, eelkõige [ühinemiseelse abi rahastamisvahendi \(IPA III\)](#) ning [naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi \(NDICI\)](#) kaudu antavas toetuses.

Sooline võrdõiguslikkus on jätkuvalt ELi kaubanduspoliitika lahutamatu osa. Komisjon jätkab soolise võrdõiguslikkuse sätete lõimimist kaubanduslepingutesse. Riikides, kes saavad kasutada [ELi üldiste tariifsete soodustuste kava](#), jätkab komisjon rahvusvaheliste inimõiguste konventsioonide järgimise jälgimist. Komisjon avaldab koos Rahvusvahelise

Kaubanduskeskusega 2027. aasta alguses poliitikakujundajatele ka praktilise juhendi, mis käsitleb soolise aspekti lõimimist kaubanduspoliitikasse.

Võttes arvesse käesolevas jaos kavandatud asjakohaste meetmete mõju ELi välissuhetele, viiakse need meetmed ellu koostöös Euroopa välisteenistusega tema ülesannete täitmise raames.

Põhimeetmed:

- ✓ käivitada soolise võrdõiguslikkuse neljas tegevuskava (2028–2034);
- ✓ käivitada naisi, rahu ja julgeolekut käsitlev ELi tegevuskava (2028–2034);
- ✓ käivitada SHIELD (seksuaal- ja reproduktiivtervis hädaolukordades ja inimväärne elu), mille eesmärk on parandada juurdepääsu seksuaal- ja reproduktiivtervisele ning seonduvatele õigustele ja toetada soolise vägivalla ohvreid (2026).

4. Kokkuvõte

Komisjon võtab käesoleva strateegiaga kohustuse **jääda** kiiresti muutuv maailmas **soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas teenäitajaks**. Kuigi sooline võrdõiguslikkus on paljudes riikides üha suurema surve all, jätkab komisjon konkreetsete meetmete võtmist selle edendamiseks. ELi kodanikud toetavad soolist võrdõiguslikkust, sest see on ühiskonnale kasulik. **Sooliselt võrdõigusliku ühiskonna saavutamine jääb komisjoni eesmärgiks**, nagu on väljendatud naiste õiguste tegevuskavas. Komisjon annab käesoleva strateegiaga lubaduse võtta juhtrolli naiste õiguste tegevuskava põhimõtete edendamisel nii ELis kui ka oma välistegevuses. Samuti tagatakse sellega soolise võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise *acquis*’ täielik ülevõtmine ja rakendamine kogu ELis.

Sooline võrdõiguslikkus saavutatakse ainult siis, kui kõik tegutsevad üheskoos: seetõttu on käesolev strateegia ka **uus üleskutse kõigile liitlastele teha soolise võrdõiguslikkuse nimel koostööd**. Konkreetsed ja püsivad edusammud nõuavad koostööd nii ELi institutsioonide ja liikmesriikide vahel kui ka sotsiaalpartnerite ja naiste õiguste organisatsioonidega. Komisjon teeb rahvusvahelist koostööd kõigi soolisele võrdõiguslikkusele pühendunud partneritega, väljaspool ELi asuvate riikidega, sealhulgas kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikidega, ning rahvusvaheliste organisatsioonidega.